

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **M. Š.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. L. D., advokátkou v B., proti odporcom **1/ B.**, so sídlom v B. a **2/ Ing. E. P.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. R. V., advokátkou so sídlom B., **o neplatnosť právneho úkonu a vypratanie**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15C 180/96, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. februára 2008 sp. zn. 2Co 278/06, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie navrhovateľky **o d m i e t a .**

Odporcom 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 6. apríla 2006 č. k. 15C 180/96-166 zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľka domáhala určenia neplatnosti zmluvy o prevode užívacieho práva na byt vo vlastníctve odporcu 1/, uzatvorenej 8. septembra 1993 medzi M. S. (údajnou) a odporkyňou 2/, k bytu č. X na K. ulici č. X v B. a zároveň aj jeho vypratania odporkyňou 2/. Súd prvého stupňa zamietol i protinávrh odporkyne 2/, ktorým žiadala určiť, že zmluva o prevode užívacieho práva na predmetný byt uzatvorená 14. októbra 1992 medzi nadobúdatelkou M. S. a V. U. ako prevodcom je neplatná. O trovách konania rozhodol tak, že uložil navrhovateľke zaplatiť odporcovi 1/ sumu 2 846,- Sk a odporkyni 2/ 6 996,- Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odporkyňu 2/ zaviazal na zaplatenie súdneho poplatku za protinávrh vo výške 1 000,- Sk do troch dní od vyhlásenia rozsudku. Súd prvého stupňa sa prejudiciálne zaoberal otázkou platnosti zmluvy o prevode užívacieho práva na uvedený byt uzavretou 14.

októbra 1992 medzi V. U. a M. S., nakoľko navrhovateľka od nej odvodzovala svoje členské práva v bytovom družstve a následne aj svoje práva ako nájomníčky tohto bytu. Súd mal za preukázané, že v čase uzavretia tejto zmluvy platili Stanovy L., účinné od 27. apríla 1991 do 10. decembra 1992, ktoré v čl. 9 bode 4 umožňovali len prevod členstva medzi príbuznými v priamom rade a manželmi bez požiadavky základného členského vkladu a takýto prevod užívacích práv k bytu nepripúšťali. V čase uzavretia zmluvy o prevode užívacích práv z 14. októbra 1992 medzi V. U. a navrhovateľkou platila pre byty v domoch ľudových bytových družstiev právna úprava vzťahujúca sa na byty tzv. štátne (podľa Občianskeho zákonníka platného do 31. decembra 1991 v spojení so zákonom č. 41/1964 Zb. o hospodárení s bytmi) a táto právna úprava nemala ustanovenia o prevode užívacích práv a povinností, možný bol len prevod členských práv a povinností v súvislosti s výmenou bytov, čo podliehalo súhlasu v prípade štátneho bytu národným výborom a v prípade družstevného bytu súhlasu predstavenstva. Na základe uvedeného dospel súd k záveru, že predmetná zmluva je podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor so zákonom neplatná. Keďže hmotnoprávny vzťah účastníka konania k prejednávanej veci má iba ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa v konaní rozhoduje a navrhovateľka s poukazom na vyriešenie prejudiciálnej otázky nenadobudla hmotnoprávny vzťah k predmetnému bytu, na podanie návrhu vo veci samej nemala aktívnu vecnú legitimáciu, a preto súd návrh zamietol. Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa odporkyne 2/ v rámci obrany poukázala na nedostatok aktívnej legitimácie navrhovateľky vo vzťahu k zmluve o prevode užívacieho práva na byt zo 14. októbra 1992, bolo povinnosťou súdu sa touto otázkou zaoberať prejudiciálne, preto protinávrh odporkyne 2/ z dôvodu nadbytočnosti zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľky rozsudkom z 27. februára 2008 sp. zn. 2Co 278/06 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti (vo výroku, ktorým bol návrh navrhovateľky zamietnutý a vo výrokoch o trovách konania) podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny potvrdil. V odôvodnení svojho rozsudku sa odvolací súd stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvého stupňa. Vyslovil, že na strane navrhovateľky nebol daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o prevode užívacieho práva k predmetnému bytu, uzavretej 8. septembra 1993, nakoľko takýmto rozhodnutím by sa jej právne postavenie nezmenilo. Taktiež uviedol, že navrhovateľka nemala ani aktívnu vecnú

legitimáciu na podanie takejto žaloby. Odporkyňa 2/ odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 151 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.).

Rozsudok odvolacieho súdu napadla navrhovateľka dovolaním. Navrhovala rozsudky odvolacieho aj prvostupňového súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Namietala, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal trestnoprávnymi aspektami prípadu, čo malo za následok nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Napriek tomu, že súd v trestnom konaní zistil, že k prevodu členských a užívacích práv došlo podvodným spôsobom a teda, že odporkyňa 2/ obývala predmetný byt neoprávnene, odvolací súd iba skonštatoval, že k prevodu došlo, bez toho, aby z tohto zistenia vyvodil akýkoľvek relevantný záver. Podľa názoru dovolateľky bolo pritom uvedené zistenie zásadnou skutočnosťou pre posúdenie jej práva domáhať sa navrátenia veci do predošlého stavu. Naopak, oba súdy nad rámec návrhu a vykonaného dokazovania posudzovali existenciu naliehavého právneho záujmu, avšak nesprávne. Opomenuli, že absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona a k tejto skutočnosti je súd povinný pri rozhodovaní prihliadať. Z tohto hľadiska bolo skúmanie existencie jej naliehavého právneho záujmu úplne irelevantné. Podľa publikovanej judikatúry naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy podľa § 80 písm. c) O.s.p. môže mať i osoba, ktorá nie je účastníkom zmluvy, ak by vyhovie takej žalobe mohlo mať priaznivý dopad na jej právne postavenie. V konaní bolo preukázané, že túto požiadavku spĺňa bez akýchkoľvek výhrad. Dovolateľka považovala svoje právne postavenie za neisté, pričom vyslovením neplatnosti zmluvy v zmysle jej návrhu by nadobudla pôvodné postavenie riadnej členky družstva a riadnej užívateľky predmetného bytu a následne by ho mohla nadobudnúť do vlastníctva. Namietala, že spochybňovaním jej naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmluvy o prevode užívacieho práva na byt z 9. augusta 1993, jej bolo odňaté právo na súdnu ochranu a teda postupom odvolacieho aj prvostupňového súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolateľka napokon tvrdila aj to, že súdy neboli oprávnené skúmať platnosť zmluvy o prevode užívacieho práva na byt zo 14. októbra 1992 a v tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 37/01.

Odporca 1/ sa k podanému dovolaniu nevyjadril a odporkyňa 2/ ho navrhla odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu. Keďže konanie o každom mimoriadnom opravnom prostriedku má vždy znak výnimočnosti, rámec možného prieskumu obmedzuje zákon len na taxatívne ustanovené dôvody prípustnosti konania o mimoriadnom opravnom prostriedku.

V prejednávanej veci je dovolaním navrhovateľky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Pokiaľ ide o dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Dovoláním navrhovateľky nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie je proti nemu prípustné. Dovolací súd dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Dovolanie navrhovateľky nie je preto podľa § 238 ods.1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Dovolanie navrhovateľky by mohlo byť procesne prípustné, len ak by konanie, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich vyplýva

pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods.1 O.s.p.. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale so zreteľom na obsah dovolania zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v ustanovení § 237 O.s.p. Uvedené ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba zdôrazniť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i kedy k nim v konaní došlo a prípadne by mali aj za následok nesprávne rozhodnutie, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z vymenovaných väd.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a písm. g/ O.s.p. navrhovateľka v dovolaní nenamietala a v dovolacom konaní ich existencia nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nie je možné vyvodiť.

Dovolateľka tvrdí, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle uvedeného ustanovenia sa rozumie vadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka konania (napr. práva zúčastniť sa pojednávania, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie a pod.).

Z obsahu dovolania vyplýva, že navrhovateľka namieta, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo spochybňovaním naliehavého právneho záujmu navrhovateľky na určení neplatnosti zmluvy o prevode užívacieho práva na byt zo dňa 9. augusta 1993.

V danej veci sa navrhovateľka podaným návrhom na začatie konania domáhala určenia neplatnosti zmluvy o prevode užívacieho práva na byt vo vlastníctve odporcu 1/, uzatvorenej 8. septembra 1993 medzi M. S. (údajnou) a odporkyňou 2/, k bytu č. X na K. ulici č. X v B. a zároveň aj jeho vypratania odporkyňou 2/. Ako to vyplýva z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (tiež aj súdu prvého stupňa) považoval návrh navrhovateľky za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Rozhodnutím oboch súdov o návrhu nešlo o postup, ktorým by súd účastníkovi znemožnil realizáciu tých procesných práv, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok. Ak má byť splnený predpoklad prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., musí zo strany súdu dôjsť k porušeniu konkrétneho procesného práva účastníka, ktorého bezprostredným následkom je odňatie možnosti účastníka konať pred súdom. Teda o vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. ide len vtedy, ak z hľadiska zachovania postupu súdu určeného zákonom alebo ďalšími záväznými právnymi predpismi, išlo o nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavil v priebehu konania; o takýto prípad však v prejednávanej veci nejde.

Odňatie možnosti pred súdom konať nemožno vidieť ani v právnych záveroch, na ktorých založili súdy svoje rozhodnutia. Ako už bolo uvedené vyššie ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti výlučne s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože právnym posudzovaním súd neporušuje žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona, ani procesné právo účastníka. Z hľadiska navrhovateľkou tvrdených vecných nesprávností rozhodnutí súdov treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci súdmi nižších stupňov až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu procesne prípustné; o tento prípad ale v danej veci nejde. Či už teda súdy nižších stupňov založili rozsudky na správnom alebo nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací súd ich rozhodnutia z uvedeného aspektu neposudzoval), neodňali tým navrhovateľke možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' z ustanovenia § 238 O.s.p., a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľky v súlade s § 218 ods. 1 písm.c/ v spojení s § 243b ods. 4 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešným odporcom 1/ a 2/ vzniklo právo na náhradu trov konania proti navrhovateľke, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky im náhradu trov dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodali návrh na ich priznanie (§ 151 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 28. februára 2011

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta